

DE VLAAMSE MINISTER VAN WELZIJN, VOLKSGEZONDHEID EN GEZIN

MEDEDELING AAN DE VLAAMSE REGERING

Betreft: Ontwerp van ministerieel besluit tot wijziging van het ministerieel besluit van 25 november 2016 tot uitvoering van het Vergunningsbesluit van 22 november 2013, wat betreft het beleidsvoerend vermogen en de versterking van risicomanagement

Bijlagen:

- Ontwerp ministerieel besluit;
- Advies van de Inspectie van Financiën.

1. Situering

Het besluit van de Vlaamse Regering van 17 maart 2023 tot wijziging van het Vergunningsbesluit van 22 november 2013 (hierna genoemd: BVR), wat betreft het beleidsvoerend vermogen en de versterking van risicomanagement, wijzigt een aantal bepalingen die betrekking hebben op het ministerieel besluit van 25 november 2016 (hierna genoemd: MB). Het gaat onder meer om de volgende zaken:

- Er wordt een starterstraject ingevoerd, dat nader geregeld moet worden in het MB;
- Er wordt een traject gezinsopvang ingevoerd, dat nader geregeld moet worden in het MB;
- De instanties die een attest van kennis van levensreddend handelen bij kinderen afleveren worden niet meer opgenomen als bijlage bij het MB, maar er zal bepaald moeten worden in het MB op welke wijze deze zich bekend kunnen maken.

2. Artikelsgewijze toelichting

Artikel 1, 2 en 6.

Artikel 6 van dit ontwerp van ministerieel besluit heft het bestaande artikel 5 van het MB, dat 'het attest organisatorisch beheer' regelt, op. Dit attest wordt vervangen door het 'starterstraject', met ingang van 1 juli 2024.

De vorm en invulling van dat starterstraject wordt bepaald in artikel 1 en 2 van dit ontwerp van ministerieel besluit. Namelijk, onderafdeling 1 en artikel 2 van het MB worden vervangen.

Onderdelen van het starterstraject:

De onderdelen bestaan achtereenvolgens uit:

1° een intentieformulier;

- 2° een kennismakingsgesprek;
- 3° een interactief begeleidingstraject.

Een organisator die nog geen vergunning heeft moet een extra onderdeel voltooien, namelijk het volgen van een informatieve sessie. Deze zal bij voorkeur online georganiseerd worden.

Een organisator heeft recht op alle in deze onderdelen geboden ondersteuning om zich voor te bereiden op het starten met een kinderopvanglocatie.

Opgroeien doet voor een onderdeel van het starterstraject, namelijk het interactief begeleidingstraject, een beroep op het ondersteuningsnetwerk kinderopvang (hierna genoemd: Mentees), die binnen zijn gesubsidieerde opdracht de nodige expertise heeft op het vlak van ondersteuning van beleidsvoerend vermogen van een diverse groep (ook kwetsbare) organisatoren, zowel organisatoren gezinsopvang als organisatoren groepsopvang. Mentees kan op zijn beurt bijkomende specifieke expertise inwinnen bij en/of een samenwerking aangaan met partners om deze opdracht te realiseren. Het is aan Mentees om hierover een weloverwogen keuze te maken, waarbij elke belangstellende actor de mogelijkheid moet krijgen zich kandidaat te stellen om bij te dragen tot deze opdracht (gelijk speelveld).

Een kandidaat-organisator kan na het interactief begeleidingstraject een gunstig advies of een ongunstig advies krijgen. Een gunstig advies kan aandachtspunten bevatten opleggen, zoals bv. naar extra ondersteuning of een beperkte opstart van aantal plaatsen.

Gezien ook de pools gezinsopvang ondersteuning geven aan starters op het vlak van beleidsvoerend vermogen voor organisatoren van gezinsopvang (die werken met aangesloten onthaalouders in het sui generis statuut of als werknemers), is het aangewezen dat er inhoudelijk wordt afgestemd, zoals voorzien in de respectievelijke samenwerkingsovereenkomsten, tussen Mentees en de pools gezinsopvang met het oog op een doorlopende ondersteuning voor en na de start. De eindverantwoordelijkheid voor het interactief begeleidingstraject en voor het opmaken van het advies ligt bij Mentees.

Een organisator kan afwijken van de onderdelen van het starterstraject en voor die organisator wordt het starterstraject geacht afgerond te zijn, als deze organisator:

- minstens twaalf vergunningen heeft voor hetzij gezinsopvang hetzij groepsopvang, en een aanvraag indient voor dezelfde opvangvorm en aldus in aanmerking komt voor een vereenvoudigde vergunningsprocedure, vermeld in artikel 10 van het Procedurebesluit van 9 mei 2014;
- minstens 24 maanden organisator is en beschikt over een attest dat het starterstraject is afgerond, in geval er advies van het ondersteuningsnetwerk is met een positief advies, dat maximum 24 maanden geleden werd uitgereikt.

Van de organisator wordt verwacht, net zoals het geval is met andere beroepskwalificaties, om zelf een minimale administratieve kost te dragen. Het moeten betalen van een kost draagt bovendien bij tot het besef en de verantwoordelijkheid dat kinderopvang organiseren een ondernemingsactiviteit is waarin geïnvesteerd moet worden. De administratieve kost is maar een fractie van de reële kost, die gedragen wordt door de subsidie toegekend aan Mentees. De administratieve kost wordt jaarlijks bepaald door Mentees, in afstemming met Opgroeien.

Doelstellingen van het starterstraject:

De **doelstellingen van het starterstraject** voor kandidaat-organisatoren houden in dat:

- De kandidaat-organisator de voorwaarden kent waaraan voldaan moet worden om een kwaliteitsvolle kinderopvangomgeving te creëren;
- De kandidaat-organisator competenties en vaardigheden ontwikkelt die nodig zijn als ondernemer in de kinderopvang;

- De kandidaat-organisator in staat is om aan zelfselectie te doen en zelf een inschatting te maken van de haalbaarheid van het ondernemingsidee;
- De overheid, concreet Opgroeien, kan beoordelen of een kandidaat-organisator al dan niet voldoende beleidsvoerend vermogen heeft om organisator van kinderopvang te zijn.

Met betrekking tot onderdeel 1°: een intentieformulier:

Van de kandidaat-organisator wordt verwacht dat hij zich goed voorbereid op alle aspecten van het organiseren van kinderopvang en daarom een realistische kijk heeft op de rol en de vereiste competenties van een organisator.

Een kandidaat-organisator vult een intentieformulier in waarin hij/zij het plan van zijn kinderopvang toelicht, voortbouwend op de informatie en ondersteuningsmaterialen die ter beschikking worden gesteld aan kandidaat-organisatoren in een informatieve sessie. Het volgen van een voorafgaande informatieve sessie is verplicht voor alle kandidaat-organisatoren die nog geen vergunning hebben. Het doel van een informatieve sessie is om de verwachtingen van een kwaliteitsvolle kinderopvang vanuit de overheid, meer concreet Opgroeien, ten aanzien van een organisator duidelijk te maken en te zorgen dat de verwachtingen van de kandidaat-organisator hierop afgestemd zijn. Voor bestaande organisatoren is het volgen van een informatieve sessie vrijblijvend, doch aangeraden.

De kandidaat-organisator krijgt bij het invullen van een intentieformulier de mogelijkheid om relevante competenties en ervaringen aan te tonen.

Met betrekking tot onderdeel 2°: een kennismakingsgesprek:

Een kandidaat-organisator wordt bij Opgroeien uitgenodigd om op kennismakingsgesprek te komen en zijn intentieformulier toe te lichten. Het gesprek biedt de mogelijkheid aan de kandidaat-organisator en aan Opgroeien om elkaar te leren kennen en aan Opgroeien om een inschatting te maken of de kandidaat-organisator reeds over de nodige competenties en ervaring beschikt om kinderopvang te realiseren.

Het doel van dit onderdeel is om tijdens dit gesprek naar het beleidsvoerend vermogen van de kandidaat-organisator te peilen en in te gaan op mogelijke relevante kennis en kunde mbt beleidsvoerend vermogen.

Met betrekking tot onderdeel 3°: een interactief begeleidingstraject:

In het interactief begeleidingstraject zullen de competenties die nodig zijn om als organisator aan de slag te kunnen gaan, aan bod komen, met als focus het beleidsvoerend vermogen van een kandidaat-organisator en als vertrekpunt het opmaken van een ondernemingsplan en de ontwikkelde geïntegreerde visie op de organisatie van kinderopvang.

Omwille van de efficiëntie en de nodige interactie tijdens de opleiding, zal er een minimumaantal deelnemers per opleiding vereist zijn. Er wordt vooropgesteld dat Mentes voorziet in voldoende nabij en frequent aanbod. Dit om te vermijden dat een kandidaat-organisator lang moet wachten om te kunnen starten. Dit zal verder worden geconcretiseerd in de samenwerkingsovereenkomst tussen Opgroeien en Mentis.

Het doel van dit onderdeel is om de competenties te versterken van kandidaat-organisatoren om een kinderopvang te runnen d.m.v. begeleiding, uitwisseling en ondersteuning bij het opmaken van een geïntegreerde visie op basis van o.a. een ondernemingsplan.

Er ligt een specifieke focus op de context en de praktijken van kinderopvang. De leerinhouden worden dan ook zorgvuldig afgewogen en afgestemd op de eigenheden van de kinderopvang. Het organiseren van kinderopvang vergt namelijk een specifieke expertise, die verder gaat dan enkel en alleen (sociaal) ondernemerschap, waarbij er voldoende aandacht moet zijn voor de geïntegreerde aanpak inzake kwaliteitsvolle opvang van jonge kinderen en het vermogen om met al de

verschillende aspecten elke dag aan het werk te gaan. Bovendien wordt er sectorspecifiek voor kinderopvang ingezet op zowel *peer learning*, met focus op de uitwisseling van praktijken, het bouwen aan een eigen netwerk en het leren van elkaar, en op individuele coachinggesprekken, hetwelk de mogelijkheid biedt om aandacht te hebben voor een individuele ontwikkelbehoefte van competenties.

Voor kinderbegeleiders die tevens organisator gezinsopvang zijn, is er een specifieke focus op het organiseren van gezinsopvang. De inhoud van het traject, vermeld in artikel 3 van dit MB, maakt deel uit van het interactief begeleidingstraject waarbij er specifieke aandacht is voor de draagkracht van de kandidaat-organisator om zowel de rol van alleenwerkende kinderbegeleider als de rol van organisator op te nemen.

Na het beëindigen van het interactief begeleidingstraject zal Mentes een advies opmaken over het beleidsvoerend vermogen van de kandidaat-organisator. Het advies is niet bindend voor een kandidaat-organisator. Als hij na een ongunstig advies of een gunstig advies met aandachtspunten beslist om een vergunningsaanvraag in te dienen, dan moet de kandidaat-organisator motiveren ten aanzien van Opgroeien hoe hij zal omgaan met dit advies.

Opgemerkt wordt dat voor alle organisatoren bovendien de nieuwe werkingsvoorwaarde van artikel 46 van het BVR geldt. Concreet zal een kandidaat-organisator moeten kunnen aantonen hoe hij de kennis die aan bod komt in het starterstraject actueel houdt. Bv. door een periodieke opfrissing van de vergunningsvoorwaarden binnen zijn onderneming.

Artikel 3 en 4.

De bestaande artikels 2 en 3 van het MB regelen het 'attest kennismaken met de gezinsopvang' en 'het attest werken in de kinderopvang'. Deze attesten worden vervangen door het 'traject gezinsopvang'.

Het traject gezinsopvang richt zich specifiek op de kinderbegeleiders die aan de slag gaan in een locatie in de privé-woonst, waar ook de andere gezinsleden aanwezig (kunnen) zijn.

Voor het toekennen van een vergunning voor dergelijke locatie moet de organisator ervoor zorgen dat de kandidaat-kinderbegeleider een traject doorlopen heeft dat ertoe leidt dat:

1° de kandidaat-kinderbegeleider 'geïnformeerd is', dit wil zeggen:

- een realistische kijk heeft op de job qua organisatie, aanpak, vereiste competenties (kennis, inzicht, kunde) met inbegrip van kennis van de vergunningsvoorwaarden;
- weet welke de elementen in de context van zijn/haar gezinssituatie ondersteunend of belastend kunnen zijn. Zo kan de aanwezigheid van de eigen kinderen, de partner in het gezin soms helpend zijn, maar dit kan in andere situaties ook extra belastend zijn;
- geïnformeerd is in welk statuut er mogelijk gewerkt kan worden en waar de verschillen juist zitten, meer bepaald mbt de volgende statuten: sui generis statuut, werknemersstatuut of statuut van zelfstandige;

2° de kandidaat-kinderbegeleider gescreend is of de competenties/inzichten aanwezig zijn om als kinderbegeleider in gezinsopvang te functioneren. Zo wordt de fysieke en mentale conditie van de kandidaat-kinderbegeleider, ruimer dan die zijn draagkracht, ingeschat, om het organisatietalent en alle taken te combineren;

3° er een persoonlijk ontwikkelingsplan wordt opgesteld zodat voor beide partijen (organisator en kinderbegeleider) duidelijk is waar de kandidaat-kinderbegeleider sterk in is, welke punten nog versterkt moeten worden en op welke wijze aan deze punten zal gewerkt worden;

4° er een meeloopmoment wordt verplicht in een vergunde kinderopvanglocatie gezinsopvang die niet in handhaving zit.

De organisator laat zich hierin bijstaan door de pool gezinsopvang waarbij hij is aangesloten, gezien deze binnen de gesubsidieerde opdracht al de opdracht heeft om organisatoren gezinsopvang te ondersteunen. Daarnaast kunnen organisatoren voor de uitvoering van (bepaalde

delen van) het traject gezinsopvang een beroep doen op en een overeenkomst sluiten met andere partners, zoals bv. centra voor volwassenonderwijs.

Kinderbegeleiders gezinsopvang die tevens organisator zijn (de zgn. zelfstandige onthaalouders) doorlopen een starterstraject als organisator, waar het traject gezinsopvang in geïntegreerd is.

Artikel 5 en 10.

Aan artikel 4, derde lid, punt 1°, van het MB wordt een punt e) toegevoegd. Dit om voldoende lesgevers te kunnen inzetten om te voldoen aan de vraag naar opleidingen voor de kinderopvang. Beroepslesgevers voldoen niet altijd, maar wel vaak, aan de huidige voorwaarden in het MB, maar zijn minstens even goed in staat om de lessen 'levensreddend handelen bij baby's en kinderen' te kunnen geven indien zij aan de specifieke voorwaarden voldoen.

De beroepslesgevers zijn 'eerstehulpprofessionals' die dagelijks beroepsmatig bezig zijn met reanimatie:

- de lesgevers worden maandelijks bijgeschoold in eerstehulpkennis;
- het vormingsinstituut staat garant voor de kwaliteit en de competenties van zijn lesgevers;
- de lesgever volgt een leertraject om de kwalificatie te behalen en de leerstof wordt up-to-date gehouden aan de hand van bijscholing;

Artikel 4, vierde lid, van het MB wordt aangepast gezien de instanties niet meer opgenomen worden in bijlage 2 van het MB, die opgeheven wordt. Wel zal Opgroeien een duidelijke plaats voorzien op zijn website waar instanties zich kunnen aanbieden.

Artikel 7 en 11.

Artikel 43, §2, 4°, van het BVR bepaalt dat kinderbegeleiders één van de volgende bewijzen van kwalificatie moeten hebben:

- een kwalificatiebewijs dat door de minister wordt vastgesteld;
- een bewijs van actieve deelname aan een kwalificerend traject dat de minister vaststelt, dat ertoe leidt dat de kinderbegeleider een kwalificatiebewijs haalt, en de voormelde kinderbegeleider specifiek ondersteund wordt op de werkplek.

Mbt tot het bewijs van actieve deelname aan een kwalificerend traject, is het nieuwe (nav het recent goedgekeurde BVR):

- dat deze mogelijkheid voor een kwalificerend traject ook bestaat voor gezinsopvang, én dat de plicht tot specifieke ondersteuning op de werkplek eraan gekoppeld wordt;
- dat het moet gaan over een 'actieve' deelname. Het BVR specificeert niet wat verstaan wordt onder 'actieve', maar het is duidelijk, binnen een doelbepaling, dat dit betekent dat er actieve stappen gezet moeten zijn, en dat het dus niet enkel gaat om intenties. De organisator zal, binnen zijn beleidsvoerend vermogen (zie ook het nieuwe artikel 13/0 BVR), moeten kunnen aantonen dat er effectief stappen gezet zijn. Bv. via een inschrijvingsbewijs en de stappen die daarbij doorlopen zullen worden, via een bewijs van deelname of via een verklaring op eer dat men zal inschrijven op het eerstvolgende opleidingsmoment of assessment (gezien bv. opleidingen vaak maar tweejaarlijks georganiseerd worden).

Nieuw, in het MB, is dat een kwalificerend traject niet enkel kan bestaan uit een bewijs met betrekking tot een opleiding, maar ook van een kwalificerend EVC-traject, of in de praktijk soms ook een combinatie van beiden.

Hiermee sluit deze bepaling in het MB aan bij de definitie die binnen Vlaanderen gangbaar is, nl. dat dit zowel kan gaan over een opleidingstraject als over een EVC-traject (traject tot erkenning van verworven competenties). Wat een kwalificerend EVC-traject is, werd bepaald in het Decreet van 26 april 2019 (B.S. 2 juni 2019) betreffende een geïntegreerd beleid voor de erkenning van verworven competenties. Artikel 3, §1, van dit decreet verduidelijkt dat in een traject tot erkenning van verworven competenties een individu de volgende vier opeenvolgende fases doorloopt:

1° identificatie: bewust worden en benoemen van competenties;
2° documentatie: zichtbaar maken en staven van competenties door bewijsstukken;
3° beoordeling: evalueren van competenties op basis van een formeel referentiekader;
4° certificering: formeel erkennen van competenties, op basis van de resultaten van beoordeling van de competenties.

Fases 3 en 4 zijn te realiseren door een erkend EVC-testcentrum. Het decreet laat meer ruimte aan hoe fases 1 en 2 vorm krijgen. In de kinderopvang zijn deze fases 1 en 2 van zulke kwalificerende EVC-trajecten alvast opgezet voor nog niet-gekwalificeerde onthaalouders door het inzetten van mentoren bij de pools gezinsopvang, die daartoe worden gesubsidieerd door Opgroeien. Zie ook het Besluit van de Vlaamse Regering van 22 februari 2019 houdende de toekenning van een subsidie aan pools gezinsopvang, meer bepaald artikel 4.

Welke de kwalificatiebewijzen zijn die in aanmerking komen voor een kwalificerend traject, daarvoor wordt verwezen naar de bijlage bij het MB waar de mogelijke bewijzen concreet in staan opgesteld. Bij die oplijsting komt nu ook een toevoeging met een opleiding die binnenkort start, namelijk mbt 'een diploma Opvoeding en begeleiding, bewijs van onderwijskwalificatie 4' (zie ook artikel 12 van dit MB).

Opgemerkt wordt hierbij dat de vergunningsvoorwaarde rond kwalificatie, dus de verplichting tot het hebben van hetzij een kwalificatiebewijs, hetzij een bewijs van actieve deelname aan een kwalificerend traject, pas effectief van toepassing zal zijn, en gehandhaafd zal worden, eens de overgangstermijn afgelopen is, dus vanaf 1 april 2024 (zie artikel 64, tweede lid, BVR). Wel is het belangrijk dat de sector zich daar nu al op kan voorbereiden, om dus effectief in regel te zijn op 1 april 2024.

Artikel 8 en 9.

Het bestaande artikel 20/1, dat de norm voor pedagogische kwaliteit uitvoert, wordt aangepast aan het nieuwe artikel in het BVR, waarbij de definities van de dimensies nu op niveau BVR geregeld worden, en niet meer opgenomen hoeven te worden in het MB.

Artikel 12.

Dit besluit treedt in werking op 1 januari 2024, met uitzondering van artikel 1, 2 en 6, die in werking treden op 1 juli 2024.

Artikel 3 en 4 hebben uitwerking met ingang van 1 april 2023.

3. Financiële weerslag

Dit besluit heeft geen directe weerslag op het budget Kinderopvang.

4. Voorstel van beslissing

De Vlaamse Regering neemt akte van het ontwerp van ministerieel besluit tot wijziging van het ministerieel besluit van 25 november 2016 tot uitvoering van het Vergunningsbesluit van 22 november 2013, wat betreft het beleidsvoerend vermogen en de versterking van risicomanagement.

De Vlaamse minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin,

Hilde CREVITS